

INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS

Tetiana Melnyk, Doctor of Economic Sciences, Professor
State University of Trade and Economics
Kyiv, Ukraine

Yuliia Tunitska, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
State University of Trade and Economics
Kyiv, Ukraine

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-471-9-61>

CUSTOMS POLICY OF UKRAINE UNDER WAR CONDITIONS

МИТНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ ЗА УМОВ ВІЙНИ

За умов воєнного стану митна політика України має вирішальну роль у відновленні розвитку зовнішньоторговельного співробітництва, забезпеченні національної безпеки країни і спрямована передусім на спрощення митних процедур для критичного імпорту, гуманітарної допомоги, товарів військового призначення, впровадження посиленних заходів із запобігання контрабанді та диверсій.

За період повномасштабного вторгнення митна система України швидко адаптувалася до нових реалій, ставши вирішальним елементом у контролі за переміщенням продукції через митний кордон та забезпечивши відновлення висхідної динаміки обсягів митних платежів до Державного бюджету.

Основними напрямками митної політики України з початку активних військових дій було обрано спрощення митних процедур для імпорту гуманітарної допомоги, озброєння, військової техніки, енергоресурсів та товарів критичного імпорту; запровадження тимчасових заборон та обмежень на експорт низки товарів стратегічного значення для забезпечення внутрішніх потреб держави; активне співробітництво з митними службами країн ЄС та Великої Британії для протидії обходу санкцій та контрабанді з росії [1].

У березні 2022 р були впроваджені такі положення у сфері митного регулювання [2]: з метою попередження дефіциту звільнилися від оподаткування податком на додану вартість операції з ввезення товарів у митному режимі імпорту, здійснені платниками єдиного податку першої, другої та третьої груп, які сплачують податок за ставкою 2%, а також імпортом митом товари, що ввозяться (пересилаються) підприємствами для вільного обігу; дозвіл на пропуск

через митний кордон України окремих товарів без обов'язку подавати дозвільні документи, потрібні при імпорті (санітарні, екологічні та інші); товари, які можуть належати до культурних цінностей, наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, радіоелектронних засобів, заборонених до ввезення, товари військового призначення чи товари подвійного використання, небезпечні відходи повинні пропускатися через митний кордон України на підставі заяви декларанта про незастосування до таких товарів заборон та обмежень та ін.

З метою підтримки та розвитку зовнішньоекономічних зв'язків провідні країни світу лібералізували систему регулювання зовнішньої торгівлі з Україною. Зокрема, у 2022 р. ЄС на рік скасовано мита та призупинено дію антидемпінгових мит на імпорт товарів українського походженням і застосування глобальних захисних заходів; скасовувано митні платежі на ввезення державними організаціями та благодійними фондами з третіх країн продуктів харчування, ковдр, палаток, електрогенераторів та іншого рятівного обладнання, призначеного для України [3].

Підписання угод про скасування ввізних мит, тарифних квот у двосторонній торгівлі терміном на рік з Великою Британією, Канадою, Австралією та скасування США імпортового мита на сталь українського виробництва та виробів з неї, сприяло підтримці вітчизняних експортерів.

Як повноправний член Конвенції про процедуру спільного транзиту та Конвенції про спрощення формальностей у торгівлі товарами з 2022 р., Україна вже перейшла до Фази 5 NCTS в числі першої двадцятки країн-учасниць Конвенцій, що дає відчутні переваги для українського бізнесу [4]: переміщення товарів на підставі однієї транзитної декларації та однієї гарантії між 36 країнами світу; для авторизованих відповідно до правил ЄС підприємств – отримання й відправлення товарів на своєму підприємстві без заїзду на митні термінали як транзитне спрощення для переміщень між цими країнами; пожевлення операцій на ринку фінансових послуг.

Приєднання України до Програми ЄС «Митниця» у 2023 р., реалізація Довгострокового національного стратегічного плану цифрового розвитку, трансформації та цифровізації Держмитслужби та її територіальних підрозділів на основі Багаторічного стратегічного плану розвитку електронної митниці MASP-C сприятимуть інтенсифікації співробітництва з метою удосконалення ІТ-систем [5].

Митне законодавство України вже приведено у відповідність до Митного кодексу ЄС зокрема у сфері впровадження програми авторизованих економічних операторів, прийнято Закон України щодо криміналізації контрабанди товарів, триває робота над уніфікацією процедури декларування військової техніки та інших товарів зі стандартами ЄС і НАТО, а також проектом нового Митного кодексу України.

Література:

1. Тимошенко Н., Дідик О., Смоляр Л. Митна політика України в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 61. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-56>
2. Терещук А. Митна реформа під час війни. URL: <https://www.unian.ua/economics/transport/mitna-reforma-v-ukrajini-mitna-reforma-pid-chas-viyni-v-ukrajini-novini-ukrajina-11775787.html>
3. Микуляк О.В. Митні відносини України та світу в умовах війни. *Міжнародний науковий журнал «Грааль науки»*. 2022. № 17. С. 109.
4. Як отримати «митний безвіз» під час війни – український досвід. URL: <https://news.obozrevatel.com/ukr/economics/analytics-and-forecasts/yak-otrimati-mitnij-bezviz-pid-chas-vijni-ukrainskij-dosvid.htm>.
5. Юрій Драганчук: В умовах війни Україна досягла значного прогресу євроінтеграції митниці й сьогодні ми перешли до офіційних переговорів щодо Глави 29: Митний союз. URL: https://mof.gov.ua/uk/news/iurii_draganchuk_v_umovakh_viini_ukraina_dosiagla_znachnogo_progresu_ievroit_egratsii_mitnitsi_i_vid_sogodni_mi_pereshli_do_ofitsiinikh_peregovoriv_shhodo_glavi_29_mitnii_soizuz-4575